

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek vedoucího práce)

Práci předložil(a) student(ka): Adam Lorenz

Název práce: Arabsko-izraelská mírová diplomacie Henryho Kissingera a její reflexe očima jeho kritiků

Vedoucí práce:

Jana Sehnálková

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Autor ve své práci zkoumá vytváření zahraniční politiky vůči Blízkému východu americkým Henrym Kissingerem. Cíl práce autor stanovuje na s. 2, kde píše, že „práce si tedy klade za cíl identifikovat zásadní rozdíly mezi událostmi arabsko-izraelské mírové diplomacie v daném období tak, jak jsou prezentovány v dílech Henryho Kissingera a porovnat je s memoáry vybraných politiků, diplomatů a reportérů... Pokusí se odpovědět na otázky: V čem, popřípadě proč, se liší výpověď Henryho Kissingera o jeho mírové misi v komparaci s ostatními autory? Jaké byly skutečné cíle a zájmy klíčových aktérů v oblasti? Jaká byla role Spojených států v nalezení řešení? Jaký vliv měla Kissingerova blízkovýchodní diplomacie na průběh Studené (sic) války?“

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Práce je popisem angažmá Henryho Kissingera v řešení blízkovýchodní otázky od jomkippurské války až po jeho odchod z administrativy v roce 1977. Autor sleduje snahy Henryho Kissingera vybalancovat vztahy s Izraelem a arabskými lídry tak, aby nedošlo k újmě americká ekonomika v důsledku embarga na dovoz ropy do USA a zároveň došlo k zachování americké podpory Izraeli. Autor také popisuje Kissingerovo diplomatické úsilí jako snahu zabránit nárůstu vlivu SSSR v regionu.

Autor nabízí pohled na události na Blízkém východě očima Henryho Kissingera a tento pohled pak konfrontuje s pohledy dalších účastníků diplomatického jednání – vybírá si Ismaila Fahmyho, Moše Dajana a Matti Golana. Výběr aktérů je sice zajímavý, ale je třeba zdůraznit, že každý z nich zaujímal zcela jinou pozici, účastnili se různých částí jednání (Golan jako novinář byl spíše pozorovatelem) s různými zájmy a těžko tedy mohou komplexně posoudit Kissingerovo diplomatické jednání. Autorova snaha zhodnotit rozdílnost výpovědí jednotlivých aktérů tedy naráží na problém srovnání nesrovnatelného.

Text Adama Lorenze je velmi hutný. Autor používá primárně deskripci, postupuje více méně chronologicky. Práce je napsána pečlivě, nicméně autor používá dlouhé, rozvláčné věty, které obsahují mnoho faktů a odboček, což čtenáře nezalého problematiky nutně mate. Autor se věnuje drobným a často irelevantním detailům, odbíhá od tématu, některé pasáže v textu opakuje (někdy dokonce doslovně – viz např. s. 27 a 31, kde autor popisuje Fahmyho jako blízkého poradce prezidenta Sadata). V textu autor místy bojuje s chronologií – vrací se k událostem, které již popsal – např. na s. 9 zmiňuje, že Kissinger byl jmenován ministrem

zahraničí, na s. 12 a 13 se vrací k samotnému výběru na tento post. Tohle vše odvádí pozornost od hlavního cíle práce.

Autor často nevysvětluje svá tvrzení - např. na s. 10 píše, že „první náznaky blízkovýchodní strategie nové Nixonovy vlády se projeví již v roce 1972“, není však jasné, o jakou „strategii“ vlastně šlo. Na st. 9 autor sice píše o Nixonově doktríně, zapomíná však zmínit, že jejím základním kamenem bylo přenesení velké části odpovědnosti za vlastní obranu na jednotlivé státy, byť se USA zavázaly poskytovat finanční a vojenskou podporu.

Autor do textu také zařazuje kapitoly zvané „Osobní reflexe“. Není úplně jasné, jestli se jedná o hodnocení Henryho Kissingera samotným autorem či o popis toho, jak Kissinger hodnotí sám sebe. I tyto pasáže však často postrádají odkazy na literaturu či důkaz toho, na čem autor staví své argumenty a hodnocení.

Jako hlavní problém autorovy práce považují fakt, že čtenář tápe, odkud autor čerpá informace a výroky některých aktérů. Přímé citace občas neobsahují odkazy, stejně jako u některých tvrzení není jasné, odkud je autor čerpá – např. na základě čeho soudí na s. 6, že „pokud porovnáme práci těchto dvou lídrů americké diplomacie, byla jinak velmi obdobně precizní, s tím rozdílem, že Dulles většinou stavěl své závěry na právních dokumentech, což vyplývalo z jeho specializace na mezinárodní právo...“ Na s. 13 píše, že „Winston Lord (byl) vždy loajální a neúnavný asistent s pozoruhodnou morální silou“ – opět chybí zdroj, na základě kterého autor Lorda hodnotí. Na s. 25 popisuje setkání Rady pro národní bezpečnost – není ale jasné, odkud autor čerpá detailní informace o průběhu schůze. Na s. 28 se píše, že „nikdy předtím americký prezident nehovořil o Izraeli a Egyptu jako o sobě rovných“ – opět se nedozvídáme, jak k tomuto závěru autor dospěl. Takových tvrzení bez jakéhokoliv podpůrného argumentu/odkazu je v textu několik.

Text také obsahuje nepřesnosti či nejasnosti:

- Na s. 1 autor několikrát hovoří o „zvolení (Henryho Kissingera) do funkce ministra zahraničních věcí“ – ministr zahraničních věcí ale není volenou funkcí, vybírá si jej a nominuje jej prezident.
- Na s. 2 autor píše o „Harvardské univerzitě“, správný překlad Harvard University je však Harvardova univerzita.
- Na s. 27 autor píše, že si Fahmy „po druhém setkání s Kissinger (sic) na základě jeho přání tykal.“ Není jasné, z čeho autor toto usuzuje, neboť angličtina tykání a vykání nerozlišuje.
- Na s. 18 se píše, že ministerstvo obrany blokovalo jakékoliv žádosti o dodávky válečného materiálu do Izraele. O pár řádek níže se pak píše, že „Pentagon bez prodlení plnil všechny instrukce, které mu Kissinger ve jménu prezidenta zaslal.“
- Na s. 25 autor píše, že Sadat... vyvolal sovětsko-americkou roztržku, která od Kubánské krize neměla obdoby“, aniž by toto přirovnání dále vysvětlil. Domnívám se, že se jednalo jen o hypotetickou hrozbu, že by krize související s pozicí Třetí egyptské armády mohla v takovou krizi přerůst.
- Na s. 30 autor píše, že Kissinger „během své návštěvy Káhiry mimo jiné také formálně znovunavázal vztahy mezi Egyptem a USA...“ Tento výraz nepovažuji za šťastný – Kissinger mohl obnovení diplomatických vztahů jen oznámit, neboť samotný akt navázání diplomatických vztahů náleží pouze prezidentovi USA.
- Na s. 35 autor nejprve píše o „nejznámějších dopisech“, z nichž autor i cituje (bez uvedení zdroje), zároveň o pár řádků níže píše, že Fahmy existenci dopisů popírá. Autor neuvádí, jaké z toho vyvozuje důsledky.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Po jazykové stránce je práce na dobré úrovni s výjimkou několika překlepů, chyb v interpunkci a gramatických chyb zejména v případě shody podmětu s přísudkem. Mezi opakující se chyby patří např. „Studená válka“ na místo „studená válka“.

Formální náležitosti poznámek pod čarou jsou v pořádku, v přehledu literatury však chybí odkazy na zmiňovaná díla. Autor svůj text staví převážně na pamětech Henryho Kissingera, Ismaela Fahmyho a Mattiho Golana, jejichž tvrzení pak konfrontuje s díly Waltera Isaacsona a Edwarda Sheehana. Autor sice v úvodu píše (s. 3), že si je vědom rizik, která se skrývají v použití pamětí (jejich subjektivita), a že „je potřeba brát některé obraty s rezervou a obezřetně oddělovat hodnotné informace od kontroverzního novinářského stylu“, nedozvídáme se však, jak toho dosáhnout. Domnívám se, že minimálně popis událostí by neměl vycházet z pamětí – všichni zmínění autoři hodnotí situaci a svůj postoj s odstupem a získaným nadhledem. Zejména u Henryho Kissingera, který je v textu citován nejčastěji, je tento problém zřejmý – Kissinger v počátcích působení na pozici ministra zahraničních věcí nebyl žádným odborníkem na Blízký východ, přesto jeho komentáře v jeho pamětech, uváděné v práci, působí dojmem, že už tehdy nejlépe věděl, co je pro řešení blízkovýchodní situace nejlepší (viz např. autorovo tvrzení na s. 6). V důsledku přílišného spoléhání se na Kissingerovy paměti autor přejímá jeho postoje – např. na s. 48 píše, že Kissinger „nechal zmobilizovat letecké síly, či během Jordánské války v roce 1970, kdy nechal uvést do pohotovosti americké jednotky v oblasti“. Ačkoliv mohlo jít o Kissingerem preferované kroky, těžko je realizoval sám, těžko mohl přímo a sám nařídít mobilizaci.

V případě přímých citací není často jasné, koho autor cituje, v některých případech po přímé citaci chybí odkaz na citované dílo. Dlouhé přímé citace by bylo vhodné odsadit.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Autor nezpracovává žádné nové téma – Kissinger je fascinující osobností světové diplomacie, a proto je jeho stylu věnován nespočet odborných publikací. Autor se sice pokusil najít jistý originální úhel pohledu, obecné závěry se z něj však dají odvodit jen těžko. Domnívám se také, že si autor na začátku své práce klade příliš mnoho otázek, na které není možné v rozsahu práce odpovědět. Na jedné straně se zabývá osobním stylem Kissingerovy diplomacie, tím, jak Kissinger svou roli popisuje ve svých pamětech, které pak konfrontuje s paměti dalších účastníků jednání, na druhé straně se pokouší o obecnější analýzu americké role v blízkovýchodním konfliktu. Příliš široký záběr je částečně způsoben také nedostatečným metodologickým ukotvením – autor směřuje k modelu Grahama Allisona a Philipa Zelikowa (analýza na třech úrovních – úrovni státu, který je vnímán jako racionální aktér, úrovni byrokratického aparátu, ve kterém probíhá rozhodovací proces, a úrovni jednotlivých klíčových osobností, jejichž osobní charakteristiky a názory výrazně ovlivňují rozhodovací proces). Autor však téměř úplně vynechává úroveň byrokratického aparátu a dalších klíčových aktérů, kteří se vedle Kissingera jistě účastnili rozhodovacího procesu. Snaha pokrýt příliš mnoho témat vede nutně k tomu, že text je velmi složitý a tudíž náročný na čtení.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

- Na s. 11 píšete, že vzhledem k neexistenci diplomatických vztahů mezi Egyptem a USA probíhala komunikace skrze SSSR. Jak tato komunikace v praxi probíhala v kontextu studené války?
- Na s. 22 píšete, že „Izrael po jomkipurské válce začal hrát významnou roli v boji proti sovětskému vlivu v arabských zemích“. Můžete konkrétně a stručně vysvětlit jak?
- Můžete stručně, v bodech vysvětlit, jaké kroky uskutečnil Kissinger ve snaze eliminovat Sovětský vliv v regionu?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

(výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

I přes výše zmíněné výhrady práce Adama Lorenze vyhovuje požadavkům kladeným na bakalářské práce. Proto ji doporučuji k obhajobě s výslednou známkou **velmi dobře**.

Datum: 29. srpna 2014

Podpis: Jana Sehnálková

Pozn.: Hodnocení píše k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.